

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ МЕТОД У ДОСЛІДЖЕННІ ІНСТИТУТУ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

Гарашенко Л.П.,

доцент кафедри права Київського національного лінгвістичного університету,
кандидат юридичних наук, доцент

Галузева наука – трудове право широко використовує порівняльно-правовий метод дослідження. Суть його полягає в порівняльному аналізі норм трудового законодавства різних країн світу, окремої держави на різних етапах розвитку. Це важливий інструмент у запозиченні досвіду, накопиченого в цій галузі, у виявленні найбільш ефективного правового регулювання укладення, зміни, припинення та розірвання трудового договору.

Порівняльний аналіз такого окремого інституту трудового права, як «трудоий договір» можливий, наприклад, на горизонтальному та вертикальному рівнях. Так, обравши об'єктом дослідження нормативно-правовий акт, наприклад Трудовий кодекс Росії або Кодекс законів про працю України, можна проаналізувати його структуру, зміст, становлення і розвиток окремих правових норм починаючи з 1918 року і по сьогоднішній день. Такого роду дослідження дають можливість простежити не тільки динаміку розвитку законодавства, але й дає можливість удосконалити сучасне законодавство про працю (правові дефініції, зміст трудового договору).

Використовуючи напрацювання сучасних дослідників [1; С.17], а також запропоновану періодизацію становлення і розвитку трудового права як науки, особливо в радянській час, слід розглянути можливість її застосування у сфері дослідження трудового договору. Так, Лушніков А.М. виділяє чотири рівня порівняльно-правових досліджень: 1) порівняльно-правові дослідження різних правових систем: капіталістичної і соціалістичної; 2) порівняльно-правові дослідження однотипних правових систем; 3) порівняльно-правові дослідження радянського трудового права і міжнародного трудового права; 4) порівняльно-правові дослідження загальносоюзного законодавства про працю та законодавства союзних республік. Виходячи з позицій сьогоднішнього дня, можна говорити про те, що в даному випадку має місце горизонтальний рівень порівняння, так як мова йде про динаміку розвитку законодавства певного історичного періоду (з кінця 50-х до початку 90-х) [2; С.531-535].

Озброївшись класифікацією, запропонованою Лушніковим А.М., що відображає специфіку конкретного історичного періоду, розглянемо можливість її застосування при дослідженні трудового договору. З позиції сьогоднішнього дня, порівняльно-правове дослідження трудового договору також можливо на рівнях: 1) держав, представників різних правових систем; 2) держав, що належать до однієї правової системи; 3) держави (її національного законодавства) з існуючими міжнародними нормами; 4) окремої держави (її національного трудового законодавства) із трудовими стандартами Європейського Союзу; та окремо слід виділити групу країн, які входили до складу СРСР, мають загальний фундамент, основу формування трудового законодавства і у яких з початку 90-х рр. сформувалися і мають місце національні особливості правового регулювання трудових відносин.

Такий порівняльний аналіз можливий як на горизонтальному, так і на вертикальному рівні. Тобто, досліджуючи особливості інституту трудового договору на горизонтальному рівні, ми побачимо динаміку його становлення і розвитку від витоків до сьогоднішнього дня. На вертикальному рівні можливе порівняння однотипних норм і виявлення їх особливостей в різних країнах у сучасних умовах.

Крім того, інститут трудового договору можна досліджувати на іншому, внутрішньому і зовнішньому рівні. На внутрішньому рівні, дослідженню може

піддаватися окремий нормативний акт, наприклад норми Кодексу законів про працю України та нормативних актів, які конкретизують норми і положення цього нормативного акта, а іноді просто його дублюють.

На зовнішньому рівні порівняно піддаються нормативні акти, трудове законодавство в цілому, різних країн (двох і більше), в межах однієї правової системи або різних, однієї і тієї ж правової сім'ї і т.д. Таке порівняння також важливо для визначення відповідності норм законодавства окремої країни нормам міжнародного права, в тому числі нормативним актам Міжнародної організації праці та Європейського Союзу.

Обравши об'єктом дослідження інститут трудового договору на базі єдиного нормативного акта – Трудового кодексу, порівняння його структури та змісту буде доречно у разі, якщо такого роду документ існує і в одній і в іншій країні. Оскільки такі нормативні акти були прийняті і діють в таких країнах, як Білорусь, Україна, Росія, Узбекистан, Киргизстан, Болгарія, Литва, Польща, Франція, Сальвадор, Чилі, в США (штат Каліфорнія). Отже, ці кодекси можуть бути досліджені як на рівні двох країн, так і групи країн, наприклад, на рівні країн, що входили колись до складу СРСР і сучасними європейськими державами.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що порівняльно-правовий метод займає важливе місце при дослідженні трудового законодавства різних країн. Проводячи такі дослідження потрібно пам'ятати навіщо, тобто з якою метою ми його проводимо, чітко обираючи об'єкт і рівні дослідження. І головне, порівняння проводиться не просто заради самого порівняння, не заради компіляції, а для вдосконалення національного трудового законодавства, з урахуванням його особливостей, визначення перспектив та напрямів подальшого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Тихомиров А.Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы. – К.: Знання, 2005. – 334 с.

2. Лушников А.М. Сравнительное трудовое право и право социального обеспечения: историко-правовой очерк //Порівняльне правознавство Національної академії внутрішніх справ: сучасний стан і перспективи розвитку. Зб. статей /За ред. Ю.С.Шемшученка, Л.В.Губерської, І.С.Гриценка; упор. О.В.Кресін. – К.: Логос, 2009. – 712 с.

ВИДИ ПРИЧИННИХ ПОЯСНЕНЬ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

Веліканов С.В.,

доцент кафедри криміналістики Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», кандидат юридичних наук, доцент

1. Причинне пояснення в криміналістиці надає розуміння якісних та кількісних характеристик певних причин утворення та існування об'єктів, явищ та процесів, пов'язаних із подією злочину. З урахуванням зазначеного видовий розподіл причинних пояснень зумовлено особливостями об'єкту теорії причинності в криміналістиці. За винятком непринципних відносин (часу, простору, співіснування, тотожності тощо) й відносин, визначених інтенціональністю злочинця та віктимністю потерпілого об'єкту теорії причинності в цілому кореспондує об'єкту криміналістики – механізму злочину та змістовній стороні процесу його встановлення.

2. Причинні пояснення механізму злочину в криміналістиці мають ретроспективний характер та спрямовані на пізнання подій минулого. Причинні пояснення цього виду складаються із експланансу та експланандуму, та можуть розглядатись у широкому та у вузькому сенсах. В широкому сенсі причинного пояснення експланандумом є слідова картина, що утворена злочинцем на матеріальних та ідеальних носіях, а експланансом – сукупність